

Laidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis

Laisvoji Lietuva

I Grigoliunas
6332 24 ave
Kenosha, Wis

911 West 32 Street
CHICAGO 8, ILL.

FR - 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

EINA XIV METUS

1960 Vasario - February 5 Kaina 20 c.

Nr.3/823

DAINAVOS Meno Ansambliis po VESTUVIU premjeros su Meno Vadovais:
iš kairės - Tautinių Šokių Vadovė I.Ralienė, režisierius A.Kaulėnas ir
Dirigentas A.Simkus.

Foto- A.Gulbinskas

Vestuvės Čikagos Scenoje

A. Vasiliauskas

Čikagoje, sausio 24, su gra-
žiu pasisekimu praėjo DAINA-
VOS ansamblio pastatytas mu-
zikinis veikalas - 3 veiksmų
kaimo buitės vaizdas VESTU-
VĖS. Lietuviškos visuomenės
susidomėjimas buvo toks didė-
lis, kad dar gerokai prieš spe-
ktaklį visi bilietai jau bu-
vo išparduoti.

Kaip tenka patirti, veika-
las Čikagoje bus pakartotas
balandžio 24 dieną.

Veikalo autorius J. Ignato-
nis patiekė mums gerai paren-
gtą lietuviškų vestuvių iš-
karpą su dramatine intriga,
kuri žiūrovo buvo mielai se-
kama. Veikalas surežisuotas
gyvai ir spalvingai, ypač sen-
timentaliuose II-ojo veiksmo
ir spalvingai gyvose III-ojo
veiksmo scenose. Prikištinas
pirmojo veiksmo, ypač pradi-
nių scenų, vyksmo lėtumas, ku-
ris kiek nesiderino su pasiek-
tu tempu sekančiuose veiks-
muose. Režisieriui A.Kaulėnui
pavyko susidoroti su sunkio-
mis masinėmis scenomis, kur-
ios buvo logiškos ir gyvos.

Pagrindinių veikėjų tipai
išryškinti ir gražiai akto-
rių išpildyti. Ypač šiltai
nuteikia savą išgyvenimą į
rolę Galinis /A.Stočkus/, ne-
didelėje, bet išpūdingai atli-
ktoje Leokadijos rolėje
E.Rukuižienė, Piršlys /J.
Balutis/ davė gražų kaimo
piršlio vaizdą, tiek savo lai-
sva vaidyba, tiek balso apval-
dymu ir spalvingumu, kuriam

gal tik prikištinas dikcijos
nepilnas aiškumas, ypač baig-
minėse frazėse. Levo rolėje
St.Bernatavičius buvo geras,
ypač III-ojo veiksmo sceno-
se, kur jis sužydėjo visu ku-
riamo tipo spalvingumu, bet
I-mas veiksmas jam buvo kiek
sunkesnis ir ten jutosi jo
blaškymasis. Jaunieji - Alf.
Brinka ir Irena Radienė bu-
vo geri. Gerai apvaldė savo
judesius ir balsą, o prie šių
visų aktorių pridėjus kitus
kurtojo buitės vaizdo daly-
vius: Motina - E.Gepnerienė,
Petrutė - St.Lažauskienė, Sa-
vutė - Gr.Pernaravičiūtė, Svo-
čia - A.Latoniene, Paulius - N.
Micius, Martynas - J.Narukynas,
Piemenukas - Vyt.Lažauskas, Mer-
gaitės - D.Beinoraitė ir B.
Paulauskaitė. D.Beinoraitė
buvo ypač puiki ir spalvin-
ga piršlio tardymo scenoje,
sukurdama šiame mažame gaba-
lėlyje tikrai pasigerėtiną
savo šiltu naturalumu vaiz-
dą. Kvieslys - Vyt. Radys
ne tik buvo itikinantis, bet
ir gerai išpildęs išangos
ir išseigos solo dainas, Pasiu-
ntinys - J.Ulevičius galėjo
būti kiek laisvesnis sceno-
je, jutosi susivaržymas ir
nelaisvumas. Aludaris - E.
Radvila, trumpai, drūtai ir
gerai parodė ikaususį Kai-
mo aludari, o Teisėjai: Rad-
vila, J.Paštukas ir Ujevičius
užbaigė "teismo" scenose

buvo neblogi, gal tik galėję
būti kiek daugiau "komiški"
ir mažiau "rimti" šiame tra-
diciniame kaimo vestuvių epi-
zode.

Suma-sumarum: veikalas ge-
ras, pastatymas pavykęs ir
publikos visur bus sutinka-
mas šiltai.

Su pasigerėjimu tenka kon-
statuoti faktą, kad muzikinė
ir tautinių šokių dalis bu-
vo atlikta meistriškai. Dai-
nava šiame pastatyme pasiro-
dė su nauju ir šviežiu sti-
liumi, kuris maloniai nuskam-

Trumpai iš visur

AMERIKOS-JAPONIJOS
SUTARTIS

Vašingtone buvo pasirašyta
svarbi savitarpinė pagalbos
sutartis. Pagal ją JAV galės
turėti dar 10 metų savo jūrų
ir aviacijos bazes Japonijo-
je. Ta sutartimi Amerika iš-
pareigoja ginti Japonijos te-
ritoriją, jeigu ji būtų užpul-
ta. Japonai gintų amerikiečių
bazes, jei jos būtų užpuolos
japonų teritorijoje. Maskva ir
Peipingas sutartį smarkiai
puola, nes ji pastoja kelią
jų agresijai tolimose rytuo-
se.

ALŽYRE NERAMU

Po to, kai prez. De Gaulle
pašalino gen. Massu iš jo už-
imamų postų Alžyre, ten deš-
niojo sparno prancūzai pradė-
jo ginkluotą sukilimą. Jie yra

bėję žiūrovo ausyse ir žavė-
jo jo akis. Dirigentas Algis
Simkus, jo pavaduotojas F.Stro-
lia ir šokių vadovė I.Ralienė
nusipelnė verto pagyrimo
ir pagarbos.

Prie veikalo pastatymo pri-
sidėjo visas sanbūrio kolek-
tyvas, gi režisieriui talki-
ninkavo jo pavaduotojas Al.
Smilgevičius, apšvietimą, ku-
ris nebuvo blogas, tvarkė St.
Gasiūnas ir dekoracijas -
Vyt.Tijūnėlis.

Baigai - J.Tričio dekora-
cijos buvo išpūdingos ir kru-
pščiai atliktos, o žiūrovai
matydami taip darniai išpil-
dytą veiklą nepagailėjo ka-
tučių ir gėlių.

Geriausios kloties DAINAVAI.

priešingi prieš De Gaulles
pažadus arabų nacionalistams
po kiek laiko padaryti refe-
rendumą Alžyro politinei atei-
čiai nuspręsti, tvirtindami,
kad Alžyras yra prancūzų te-
ritorija. Tos pačios pajėgos,
kurios veik prieš porą metų
sukilusias Alžyre atvedė De
Gaulle į valdžią, šiandien
jau maištauja prieš jį patį
Padėtis kiek apimsta, bet
kol kas dar sunku numatyti
kuo viskas baigsis.

C U B A

Amerikos ambasadorius Cu-
boje sausio 23d. buvo atšauk-
tas į Vašingtoną. Diplomati-
niai santykiai labai įtempti.
F.Castro, Cubos diktatorius,
po komiško ginčo televizijos
- nukelta į 2 pusl.-

Chruščevas vėl grąšina

Visi bus pastebėję, kad nuo pirmo "sputniko" paleidimo visos Nikitos kalbos pasižymėjo ypatingu išulumu ir grąšinimais laisvajam pasauliui. Nors šlykštus melas, pasigyrimas, grąšinimai ir yra neatskiriama dalykai komunistų sistemoje, tačiau šiomis dienomis Maskva jau nepralaidžia jokios progos nepriminti Vakarų pasauliui, kad ji yra nenugalima apsiginklavime ir todėl nieko nebijanti! Taigi, jūs, Vakarai, esate atsilikę ir drebėkite bei šokite pagal mūsų muziką.

Visai nesunku atspėti, ko Maskva tuo savo "nenugalimumo" blefu siekia. Ji gerai atsimena ir žino, kad veik trečdali pasaulio jie užvaldė tik apgaudinėdami Vakarų politikus Jaltoje, Teherane, Potsdame. Dabar jau ir patys Vakarai prisipažįsta, kad jie tikrai buvo apgauti. Argi nekeista, kad palyginus menko išsilavinimo Džiugišvilis-Stalinas net trijose konferencijose apgaudinėjo vakarų politikus? Jis susitiko su rinktiniais politikais, kurie turėjo geriausių universitetų diplomus kišeniuose..

Deja, reikia pripažinti, kad labai kuo nesiskiria vaizdas ir šiandien diplomatinėse rungtynėse tarp Vakarų ir Rytų..

Dabar, kai jau Maskva išvagus iš Vakarų paslaptis, prisi gamino atominių ginklų, ji jau tikrai tikisi ir siekia likusią laisvojo pasaulio dalį užvaldyti grąšindama trečiuoju, visą naikinančiu, karu. Šis dabar Kremliaus pasirinktas atominiu karu terorizavimo kelias jiems duoda gan gerus rezultatus. Vakarai pilnai suprasdami atominių ginklų naikinamąją galią, štai jau metasi į glaudesnę koegzistenciją, - siekdami kad ir nepasiekiamo dalyko. Nors visiškai aišku, kad kol Kremliaus neatsisakys viso pasaulio pavergimo politikos, tol ir garbingas sugyvenimas su jais nebus įmanomas. Jie koegzistuos tol, kol iš to turės naudą ir jaus Vakarų dvasinę ir militarinę persvarą. Tik Vakarų pranašumas visose srityse dar stabdo ir atideda komunistų galutinę užvaldymą.

Trumpai iš visur

Atkelta iš 1 pusl.-

programoje, ištremė Ispanijos ambasadorių iš Kubos. Be kita ko, F. Castro nori išstumti amerikiečius iš jų turimos Kuboje Guantanamo laivyno bazės, kurią jie valdo nuo 1903 metų pagal nuomos sutartį.

Mums atrodo, kad tas Amerikos vyriausybės susirūpinimas jau gerokai pavėluotas. F. Castro reikėjo susirūpinti dar tada, kai jis sedėjo Kubos džiunglėse, o ne diktatoriaus kėdėje.

KELIONĖS

JAV Prezidentas ir vėl rengiasi keliauti, šį kartą į Pietų Amerikos kai kurias valstybes. Įdomiausia, kaip aiškėja pastaruoju metu, Maskva įsakė visiems komunistams Pietų Amerikoje "maloniai" sutikti prezidentą.. Kaip atsimename, paskutiniąją viceprezidento Nixon kelionę buvo labai audringa po Pietų Amerikos valstybes ir tos audros užkulysuose slėpėsi komunistai.. Dabar kiek keičiasi laikai, mat atsirado "koegzistencijos" dvasia.

agresiją.

Nedrįsdami atviros kovos, jie gudriai propagandinėmis priemonėmis ardo Vakarų vienybę ir silpnina jų dvasinį atsparumą ir pasitikėjimą savimi. Tai gudri taktika ir pavojinga Vakarams!

Kremliaus atominio karo bižo nei kiek nemažiau, kaip ir Vakarai, tik jis to jokiu bū-

du neparodo. Jis gerai žino, kad vien Amerika turi pakankamai atominių ginklų ir per trumpą laiką iš savo bazių gali Sov. Sąjungą sunakinti. Taip pat jie žino, kad visi jo pavergti kraštai išnaudotų tokią progą ir atsiskirtų nuo komunizmo atsistodami Vakarų pusėje. Pagaliau Kremliaus ir pats dar nėra pasi-

renęs, o ypač raudonoji kini-ja dar neparengta pasaulio užvaldymo avantiūrai. Tačiau komunistai tam rimtai rengiasi. Jei jie matys, kad savo tikslą negali atsiekti be karo, jie neatsisakys ir šios paskutinės priemonės. Jų sąžinė jiems tikrai nesudrebės, o jų džiunglių moralė, kuria jie vadovaujasi, ramiausiai jiems leis išnaikinti dar keletą milijonų žmonių, nes per lavonus kopti ir laimėjimus ir garbę jie tikrai patyrę ir įpratę. J.K.J.

DAINAVOS Meno Ansamblio premjeros VESTUVĖS III-čias veiksmas. Jaunieji/ I. Radienė ir A. Brinka/ lydimi piršlio/ J. B. alutis/ grįžta iš bažnyčios. Sutinka tėvai/ A. Stočkus ir E. Gepnerienė/ bei svecia A. Latonienė. Foto-A. Gulbinsko

Jų nuotaikos

ANTI SEMITIZMO BANGAI PRAUŽUS

Maskvoje surežisuotas ir jos agentų pradėtas vykdyti praeitį Kalėdų išvakarėse antisemitinių šūkių rašymas ir svastikos pašymas ant žydų gyvenamųjų namų, jų krautuvių, sinagogų ir katalikiškų bažnyčių, jau kaip ir baigėsi. Tą akciją pradėjus Vak. Vokietijoje, ji tuojuo persimetė į kitas Europos valstybes, neaplenkdama nei Amerikos su Kanada ir kitų kontinentų.

Ta jau per daug gerai organizuota "neo-nacizmo" sienų teplojimo akcija, kaip tik ir sukėlė įtarimą, jog čia ne nacių ar jų simpatikų, bet kieno kito darbas. Juk naciai ir pačiame savo "žydėjime" neturėjo visame pasaulyje taip gerai organizuotų sienų teplojimo padalinių.

Laimei, ši Kremliaus provo-

kacija laiku išėjo viešumon ir dabar jau nėra jokios abejonės, kieno tai buvo darbas. Į britų žvalgybos rankas yra patekę net dvi komunistų slapotos tuo reikalu instrukcijos, kurios aiškiai rodo, kad toji akcija buvo suplanuota Kremliuje. Jose kaip tik viskas labai smulkmeniškai nustatyta ir aptarta, kaip tą sienų teplojimo "meną" vykdyti ir kaip laikytis patekus į policijos rankas.

Komunistų siekiamas tikslas yra gana aiškus. Vak. Vokietijos nuolat auganti ekonominė ir politinė galybė ir tuo pačiu vis didėjantis jos prestižas tarptautiniuose santykiuose Maskvai yra ir bus labai neigiamas reiškinys.

Iš kitos pusės, šiuo "nacizmo sąjūdžio" pasireiškimu, jie

norėjo "suminkštinti" ir būsimos viršūnių konferencijos dalyvius, svarstant Vokietijos sujungimo ir Berlyno klausimus. Tačiau gal pats svarbiausias Kremliaus tikslas bus buvęs - sutrukdyti Vokietijos atsiginklavimą ir ypač atominiais ginklais. Kaip gi čia dabar galima apginkluoti net atominiais ginklais kraštą, kur nacionalsocializmas, tiek žalos pridavęs visai žmoniškai, tebėra gyvas, gerai organizuotas, turi savo skyrius ir pasekėjus veik visuose kraštuose ir todėl vėl sudaro labai rimtą pavojų ne tik žydams, bet ir viso pasaulio tautai!

Ir reikia pripažinti, kad toji Maskvos akcija pačioje pradžioje atnešė jai labai gražių vaisių. Mat šia akcija buvo pataikyta į žydų tautos pačią jautriausią vietą, dar neužgijusio barbariško nacizmo jiems padarytą žaizdą, vėl primenant jiems nacių gaudynes, tai veik visa didžioji pasaulio spauda, radijas ir televizija, kuri veik išimtinai yra žydų rankose, pradėjo tiesiog šaukte šaukti. Nuotaikos, paviršutiniškai galvojančioje Vakarų visuomenėje pakrypo Vokietijos nenaudai. Anglijos ir Vokietijos santykiai pablogėjo, priešvokiškos nuotaikos tiek išsiūbavo Anglijoje, kad net buvo nutraukta vokiškų filmų įvežimas, vokiškų prekių boikotas paskelbtas ir vokiečiai buvo pradėti atleidinėti iš darbų. O britų parlamente buvo surinkta virš 100 parašų, reikalaujančių, kad vyriausybė nesutiktų apginkluoti Vokietijos atominiais ginklais.

Argi nepavyko Maskvai šis triukas? Maskva triumfuoja, kad taip lengvai pavyko suklaidinti Vakarų viešąją nuomonę ir pakreipti ją sau pagėdaujama kryptimi.

Sis įvykis, tai dar vienas įrodymas, koks galingas ginklas yra šių dienų spauda, radijas ir televizija, norint pakreipti masių nuotaikas. Ir kaip lengvai didelė visuomenės dalis duodasi klaidinama, kaip nekritiškai ji kartais priima viską už tikrą pinigą. J. Kadagys

Lietuvybės išlaikymas šiandien yra vienu iš pagrindinių rūpesčių mūsų organizuotos visuomenės ir vadovybės. Štai neseniai Čikagoje įsisteigė jaunųjų meno ansamblis TEVIŠKĖLĖ, kuris vadovaujamas muziko F. Stroliaus jau davė savo pirmąją pastatymą - Rūtų Darželį, po kurio įvyko naujojo ir taip reikšmingo meninio vieneto krikštynos. Kūmais buvo dr. J. Adomavičius ir p. Vanagaitienė.

Nuotraukoje krikštynų vakarienė. Stovi p. Vanagaitienė, už jos sėdi muzikas ir ansamblio vadovas Faustas Strolia. Foto-A. Gulbinsko

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

OUTSTANDING LITHUANIAN NEWSPAPER
911 W. 32 St., Chicago 8, Ill. Phone RE-5-5424
Published bi-weekly on Thursdays
By Lithuanian Regeneration Association FR-6-5416

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.

REDAGUOJA REDAKCIJOS KOLEGIJA

Prenumerata- metams \$5, pusmečiui- \$3
Subscription per year- \$5, 6 months - \$3

20 c. per copy

Buvo ir Bus?

KODĖL ALTO BIUDŽETAS NESIBALANSUOJA?

K. SAKALAS

Artėjant Vasario 16 vėl girdėsime graudžias aimanas, kad ALTui reikalinga pinigų. Bet nei tie, kurie graudins lietuvišką visuomenę, nei tie, kurie ją bars dėl jos neva rodomo šykštumo nepasieks geresnių rezultatų, kaip praeitais ar užpraeitais metais. Viena iš priežasčių yra ta, kad ALT pasidavė vieno žmogaus diktūrai, kuris tai piktnaudžiauja.

ALTas nėra rinktinis organas ir jį sudarančios organizacijos neapima net daugumos šio krašto lietuvių. Tas, žinoma, netrukdytų ALTui likti demokratiška istaiga, jeigu kiti lietuviai, kurie šioms organizacijoms nepriklauso, galėtų dėl jų išstatyti kandidatų pasisakyti už juos balsuojant ar nebalsuojant, kas yra praktikuojama valstybiniame gyvenime. Toks pasiūlymas kartą buvo padarytas per spaudą, bet "Naujienoms" jį pavadinus beprotišku, neatsirado drąsulių, kurie būtų drįsę šį klausimą padiskutuoti plačiau.

Jeigu Amerikos konstitucija draudžia prezidentui trečią kartą kandidatuoti, tai ALT nerasta konstitucija yra visiškai priešinga: syki patekęs į Vykdomąjį Komitetą jame ir pasiliks.

Teoretiškai Vyk. Komiteto galva yra jos pirmininkas, bet praktiškai juo yra generalinis sekretorius, taip kaip pas komunistus Centr. Komitete.

Mirusi A. Olį pakeitęs vice-pirmininkas Bartkus tai greitai patyrė, ko pasekoje, tarp jo ir Grigaičio jau įvyko keletas viešų incidentų. Kai vienas kitą kaltino skelbiant neteisę, arba lietuviškai sakant meluojant, ALT pirmininkas Simutis tylėjo. Kodėl pirmininkas negalėjo panaudoti savo autoriteto ir visuomenę tiksliai informuoti, kas ALTe dedasi? Ogi todėl, kad visuomenė informuojama taip, kaip nori Grigaitis, o ne kas kitas. Tas pats mato si ir tada, kokia nors šykšti žinutė pasirodo Amerikos laikraščiuose. Kalba visada sekretorius, tartum pirmininkas nemokėtų savo minčių išreikšti angliškai.

Paimkime panašią lenkų organizaciją - Amerikos Lenkų Kongresą; jos pirmininkas Ch. Rozmarek niekada savo pareigų nedeleguoja kitiems, o pats jas atlieka. Dėl to visi lenkai žino, jog jis nėra popierinis pirmininkas, kurį sekretoriaus sauvaliavimas būtų nustumęs į antraeilę poziciją.

Beista, Grigaičio dominavimą ALTe aiškiai pripažino ir katalikiškos srovės oficiozas "Draugas" praeitu metų gruodžio mėnesi ALT kongreso aprašymui duodamas tokia antraštė: "Nesvarbu, kokie vėjai pušty".... Šitie audringi žodžiai buvo pasakyti kongrese ne pirmininko, bet sekretoriaus Grigaičio. Atseit, ne pirmininkas Simutis, bet Pijus Grigaitis buvo pagrindiniu kongreso kalbėtoju. Bent šitaip šis reikalas buvo aprašytas visose kitose or-

ganizacijose už lietuviškos veiklos ribų.

Tame pačiame kongrese buvo graudžiai pasisakyta ir dėl ALTo finansų. Jame nedalyvavę iš pirmininko redaguojamo laikraščio gavo tokia "apyskaita": įeigu 30 tūkstančių, o išlaidų 37 tūkstančiai. Tai, žinoma, labai šykšti apyskaita, bet geresnės, nors ir daug reikalauja, nėra pavykę gauti. Kodėl?..

Iždininkas M. Vaidila tame kongrese pranešė, kad "per Vasario 16 minėjimus teaukoja vos pusė lietuvių ir esanti problema, kaip prieiti prie kitų lietuvių, kurie į minėjimus nesilanko ir neaukoja."

Pirmiausia, iždininko Vaidilos žodžiai, jog aukoja tik pusė lietuvių yra žymiai perdėti. Neaukoja nei trečdalis! Paimkime bet kurį "Naujienų" numerį ir ten šalia antgalvės rasime parašyta: "Over 1.000 000 Lithuanians in the United States"... Gal Grigaičio laikraščio reklamai lietuvių skaičių Amerikoje kiek padidino, taigi sumažinkime visu trečdaliu ir gausime skaitlinę virš 600.000. Atmeskime vaikus, bedarbius, komunistus, tat turėtų pasilikti nemažiau kaip 200.000 lietuvių. Jeigu pagal iždininką M. Vaidilą aukoja tik pusė, ir, sakykime, tik po vieną dolerį, Vasario 16-tos dienos proga ALT išdan turėtų suplaukti nemažiau kaip 100.000 dolerių! Gi tuo tarpu iš iždininko pranešimo pamatome, jog ALTas per visus metus tesurenka vos 30.000.

Ponas Vaidila klausia: kaip prieiti prie kitų lietuvių?

Prisiminkime užpėrelių metų ALTO kongresą Bostone ir sukeiskime šio veiksmo dalyvių roles. Pasodinkime ponus Vaidilą, Grigaitį ir Simutį į delegatų kėdes, o pirmininkavimą paveskime prof. B. Vitkui ir kitiems ano seimo narsuoliams. Pakyla p. Vaidila ir kultūringai dėsto savo atstovaujamos grupės pageidavimus, kokie pakeitimai turėtų būti padaryti tolimesnėje ALTO veikloje. Po to žodžio prašo kokia nors /daleiskime p. Gu-gienė ar p. Mikuzintė/ kuri irgi išreiškia savo nepasitenkinimą ALTu. Prisimenate kas Bostone įvyko?

Ponas Simutis pirmininko plaktuka atidavė kitam ir pats, protestuodamas prieš kritiką, apledo posėdžių salę. "Sandara" iždininko Vaidilos redaguojamas laikraštis, Vitkų ir kitus už tai išvadino "bendruomenininkų ožiais", o "Naujienos" irgi neatsiliko. Vadinas, kritikuo-ti ALTą nevalia net suvažiavimo delegatams! Taigi, jei sukeisime roles, ožiais turėtų būti išvadinti dabartiniai ALT sūlai su visais jų bendraminčiais. Idomu, kiek noro būtų pas juos aukoti tokiai organizacijai, kuri reikalauja tik pinigų, paklusnumo ir visiško pasitikėjimo, o kitų nuomones gerbia tik tiek, kiek ožio ar asilo?

O ką jau bekalbėti apie tuos lietuvius, kurie srovinėms organizacijoms nepriklau-

Amerikos LB vadovaujantieji asmenys: viduryje CV pirmininkas Barzdukas, jam iš kairės Čikagos Apygardos pirm. Jasaitis ir valdybos narys J. Vaičiūnas.

Sausio 30 dieną Jaunimo Centre LB Čikagos Apygrd. Valdyba buvo surengusi vakariene-priėmimą. Vakaras praėjo labai jaukioje ir malonioje nuotaikoje. Trumpą programą išpildė solistė D. Stankaitytė ir B. Račkauskas, akompanuojant prof. V. Jakubėnui. Konferavę ir įdomias "aktualijas" paskaitė B. Račkauskas.

IR ŠVIESA IR TIESA MŪSŲ ŽINGSNIUS TELYDI!

so arba kurių organizacijos į ALTą neįeina. Jie balso visai neturi. Kiekvienas iš jų išplauiąs skundas ar pareikštas nepasitenkinimas ALT veikla ar vadovybe visuomet būna tuojau pat suniekinamas. Nepamirškime ir to, kad per ištisus puslapius diena iš dienos Grigaičiui neprijaučiantieji lietuviai yra koliojami, niekinami, barami. Jie padaromi komunistais, fašistais, sukūdikėjusiais melagiais, michailovininkais ir taip toliau. Koks gali būti pas juos noras aukoti, ypač kada tos

aukos nežinia kur nuplaukia?

Valstybiniame gyvenime valdžios viršūnėse esantieji asmenys spaudos ar kitokiai kritikai yra visuomet atlaidūs. Demokratiame krašte, pav. Amerikoje, nei prezidentas nei jo kabineto nariai nesibara su laikraštinkais ir neužgaulioja jų, kurie jiems nepalankūs. Ir dėl to valdžios prestižas visados būna daugiau ar mažiau išsaugotas.

Niekas tiek daug nereikalauja iš ALTO veikėjų, bet amžinos peštynės bei neteisingi, užgaulūs ir kartais inkriminuojančio pobūdžio iš pirmo išlaužti kaltinimai turėtų pasibaigti.

Jokios apeliacijos ar graudūs verksmai nepaveiks tų, kurie Amerikos Lietuvių Taryboje jaučiasi esą išspirti už durų.

KONKURSAS

"LAISVOJI LIETUVA"
SKELBIA TRETIJĄ KONKURSA

EILERAŠČIUI,

kuris keltų lietuvių kovinius ir patriotinius jausmus ar aprašytų senosios ar naujosios Lietuvos vaikų meilę savam kraštui, jų darbus, aukas, kovas ir pasišventimą Tėvynei.

SĄLYGOS:

1. Eileraščio žanrą pasirenka laisvai autorius.
2. Jis negali būti trumpesnis kaip keturi posmai.
3. Eileraštis turi būti dar niekur nespausdintas.
4. Premijuoti kūriniai lieka "Laisvosios Lietuvos" nuosavybe.
5. Nepremijuoti kūriniai grąžinami autoriams, arba susitarus su jais, spausdinami "Laisvojoje Lietuvoje" ar "Tėvų Žemėje".
6. Autoriai gali dalyvauti ir ne vienu kūriniu, bet premijuojamas tik vienas. Visi eileraščiai atsiunčiami atskiruose vokuose ir pažymėti skirtingomis slapvardėmis.
7. Visi prisiunčiami kūriniai ant voko turi įrašą "konkursui", pasirašomi slapvardžiu ir tokiu pat slapvardžiu atskirame užklijuotame voke pažymima autoriaus tikroji pavardė ir adresas.

PREMIJOS:

- I-oji.....\$ 50
II-oji.....\$ 25
III-oji.....\$ 20

Eileraščiai turi pasiekti "Laisvosios Lietuvos" redakciją iki 1960 metų kovo 15 d.

GYDYTOJAI

Tel. ofiso PROspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7858

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

VAL: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVergrade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL: 1-3:20, 6-8:30 p. p. pirmad.
antrad., ketvird., penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.

DANTISTAS

DR. J. A. PAUKŠTYS

4063 South Archer Avenue
Valandos: nuo 10 iki 12; 2-6; 7-9
Šeštad. 10-12. Trečiad. uždaryta
Lafayette 3-4949
Namų - CEDarcrest 3-7786

Vaistinė

Savininkas

PR. A. SLMKUS
3301 So. Halsted St.

Tel.: VIRginia 9080 ir 9081.

Dideis pasirinkimas įvairių kosmetikos dalykų ir malonus patarnavimas pačio savininko Pr. Simkaus. Lietuvis perka pas Lietuvį!

Kontržvalgybos Kova Lietuvoje

Tikrų įvykių apžvalga komunistų ir vokiečių okupacijos metais

3-oji tąsa

R a š o - V. O.

Sunku man buvo apsispręsti. Svarstymų savaitė man atėmė daug nervų ir sukėlė sunkių galvosukų: argi aš, kaip lietuvis, galiu šiuo momentu stoti į svetimos valstybės žvalgybinę tarnybą?

Vokiečių pasienio žvalgybos viršininko įtikinėjimai, jog mano darbas pirmiausia patarnaus Lietuvai jos laisvės atgavime, mane ne labai veikė, nes savo širdies gilumoje jutau, jog ne vien Lietuvai bus naudinga šioji man siūloma tarnyba...

Mano apsisprendimą nulėmė vis giliau augantis įsitikinimas, kad Lietuva iš šių baidių okupacinių replių pati viena neišsigelbės, kad vienintelė viltis Lietuvai atgauti laisvę yra būsimas Vokietijos-Rusijos karas, kurį tikėjau greit ateisiant.

Jei mano šis samprotavimas teisingas, galvojau, tat laikinas išjungimas į vokiečių žvalgybinę tarnybą tikrai gal ir gali atnešti kokios apčiuopiamos naudos Lietuvai ir tuo bent maža dalele prisidėsiu prie visų lietuvių pastangų padėti nelaimėn patekusiam gimtajam kraštui.

Tada mes dar nei vienas nežinojome ir nejutome tikrųjų Hitlerio planų rytų Europai, o iš kitos pusės, juk jokios pagalbos ir nebuvo galima tikėtis iš kur nors kitur, kaip tik iš mūsų kaimynų vokiečių. O čia pat, vos už kelių dešėtkų kilometrų, ten už sienos, buvo žiauriai teriojama Lietuva ir jos žmonės. Su padėtimi Lietuvoje mes pakankamai gerai buvome susipažinę, nes nuolatinės bėglių bangos, rizikuodamos didžiausią pavojų gyvybei, vis nemažėjo.

Ir taip aš atsiduriu žvalgybos kursuose. Pirmoji savaitė praeina bestudijuojant planus, įvairiausias taisykles ir žvalgybai labai reikalingas atsargumo priemones. Ankščiau neturėjau pilno supratimo ką gi reiškia toji žvalgyba, bet dabar pamačiau, jog tai nėra vaikų žaislas! Pamokos ir užsiėmimai, kurie vėliau pasirodė taip gyvybiškai naudingi, ėjo pagreitinu tempu. Sekančią savaitę pradėjome pratimus atmintį išlavinti iki sugebėjimo užlaikyti keliolika pavardžių, vietovių pavadinimus, atmintyje išnešioti žmogaus vaizdą, pažinti tamsoje ir iš tolo žmogų, galimai arčiau spėti jo užsiėmimą ir šimtus kitų dalykų. Toliau mus supažindino su moderniausiais špionažo užrašų būdais, šifru, sutartiniais ženklais.

Teoretinės žinios jau buvo gautos, - mes pabaigėm mokyklą ir išlaikėme egzaminus.

Prasidėjo pasirengimas žygiui į Lietuvą. Pirmoje eilėje iki mažiausių detalių reikėjo išmokyti nustatytą man maršrutą žemėlapyje, o jis ėjo per Šeštokų apylinkes, Marijampolę, Kauną, Vilnų ir Alytų. Vokiečiai vartojo nuostabiai tikslius žemėlapius, pataisytus ir su atskirais žvalgybos paaikškinimais apie sustojimo vietas, turimų agentų gyvenamųjų vietų planais, net namų braižiniais. Teko išmokyti kiekvienai vie-

tovei skirtą atskirą slaptažodį ir slapyvardes. Kai viskas buvo išmokyta, patikrinta, tada gavau paskutines instrukcijas, kur pagal reikala galėčiau papildyti pinigines atsargas, išigyti man reikalingus drabužius ar juos pakeisti.

Išsirengiu pirman bandomam uždaviniui, o jis atrodo ne taip jau sunkus ir sudėtingas: išaiškinti ir nustatyti vietas, kuriomis siena būtų lengviausiai pereinama ir pa siekus Šeštokus grįžti atgal. Man buvo duotos keturios dienos.

1940 metų rugpjūčio pabaigoje, apie 11 val. nakties, sutartoje mažoje gatvelėje išokau į pravažiuojančią mašiną /taip buvo įsakyta/ ir iš Suvalkų išjudėjau į Punkską. Naktis buvo tamsi, tačiau man nepažįstamas šoferis dideliu greičiu varė mašiną pirmyn, nieko nekalbėdamas ir neuždegdamas mašinos šviesų. Tuoju už Punksko aš turėjau iššokti iš mašinos, kuri ir čia nesustojo nei sekundei, palikdama mane vieną nakties tamsoje viduryje kelio. Dulakėm kiek prasisklaidžius, nuėjau į griovį ir atsidėjęs ėmiau laukti sutarto čia sutikti sienai pereiti palydovo. Netrukus ir jis atsirado. Pasikeičiamie slaptažodžiais ir mažai kalbėdami artėjame prie sienos. Mano palydovas sustabdo mane ir aiškina, kad nuo čia iki sienos mes jau turėsime šliaužti. O buvo, anot jo, dar gerokai virš 500 metrų. Kelionė roplomis neteikė daug malonumų ir užtruko gan ilgai. Pagaliau pasiekiamie patį pasienį ir čia surandame jau nuo pusdienio užsimaskavusį žvalgą, kuris visą laiką buvo sekęs rusų sargybinių judėjimą. Kalba labai trumpa:

- Pusės kilometro spinduliu rusų sargybinių nėra. Linkiu sėkmės. Sudiev!

Mano abu palydovai tyliai dingo nakties tamsoje. Lieku vienas. Prieš mano akis slėnis, kuris ir nakties tamsoje baluoja, kaip jūra. Pradedu pamažu slinkti pirmyn. Prieš mane turi būti Burokų kaimas, netoliau kaip už pusės kilometro, jau anoje pusėje, kur aš turiu sutikti ten gyvenantį ūkininką slapyvardžiu "Pasienis" ir gauti iš jo tolimesnes informacijas reikalingas mano kelio nei. Naudodamas visas atsargumo priemones, sušlapęs nuo drėgnos žolės, purvinas ir nuvargęs, pagaliau prieš save pamatau dunksant Burokų kaimą. Vadinasi, siena jau buvo peržengta!

Atmintinai žinojau planą tu man reikalingų namų, žinojau ir kurį langą pasibarbenėti. Artėjau. Nesunkiai išskiriu man reikalingą trobą ir kiek lukterėjęs prišliaužiu prie lango. Negarsiai pasibarbenau. Jokio atsakymo. Dar kartą kartoju. Girdžiu viduje kažkas šlama ir netrukus prasiiveria duris. Tamsoje išskiriu aukšto vyro siluetą ir nieko nelaukdamas sakau jam sutartą slaptažodį. Bet mano didžiausiam nustebimui tas vyras manęs visiškai nesupranta! Jam visiškai

svetimas slaptažodis ir jis kelis kartus prašo pakartoti ką aš sakau ir ko noriu!

Padėtis labai nemaloni. Žaibu skrodžia mintis, kad esu apsirėkęs ir pataikiau ne į tuos namus. Kas daryti? Griebiuosi suktybės: aiškinu jam, kad ką tik bandžiau pabėgti į Vokietiją, bet apsigalvojau grįžti atgal, todėl ar jis negalėtų sudaryti man sąlygų ar suteikti informacijų, kaip galėčiau kaip galima skubiau išbėgti iš uždraustosios zonos. Bet jis pareiškia, jog nieko padėti negališ, nes ir jis pats yra pavojuje, o jo brolis, kuris eidavęs giliai į Lietuvą, ši vakarą buvo areštuotas ir išvežtas į Marijampolę. Susijaudinęs žmogus prašo manęs kaip galima skubiau iš čia pasišalinti, nes galio jo padėti dar daugiau pabloginti...

Tai buvo mano pirmoji nesėkmė.

Nieko kito nebeliko, kaip nešdintis nuo jo namų ir nešdintis kaip galima greičiau. Helio atgal nėra, vadinasi žygis turi būti tęsiamas toliau, nors stoka kai kurių informacijų, kurias turėjau iš jo gauti, tą mano uždavinį gerokai sunkino.

Prasidėjo kelionė man nežinomomis vietomis. Nakties tamsa, aišku, buvo man talkininkas, bet supanti mane siaubinga tyla, - jokio vėjelio, jokio garso, kėlė labai rimto susirūpinimo. Puikiai supratau, kad galiu labai lengvai užlipti ant sovietinio pasienio slapuko, kurių šioje zonoje galėjai tikėtis kiekviename žingsnyje ir kuris, savaime aišku, turėjo galimybę išgirsti mane toje nemalonoje tyloje iš pakankamai toli. Kaip bebandžiau tyliai eiti, vis vien tai kokia šakelė, tai pajudintas kupstas kėlė įtartinais dideliais garsais, kurie mano įtemptiems nervams buvo tikri patrankų šūviai.

Bet delsti nebuvo laiko, nes auštantis rytas man lėmė katastrofą, jei laiku nešinešdinsiu iš tos baisios zonos.

Jeį nenuklydau nuo kelio, sekantis mano sustojimo punktas turėjo būti už poros kilometrų netoli Sangrūdės.

Jau brėško rytas. Skubėjau. Pagaliau pamatau man žinomą iš nupasakojimo pamiškės trobelę. Vėl nelaimė! Staiga iš kažkur atsiranda šuo ir ima loti. Netrukus iš trobelės pasirodo ir žmogus, kuris pamatęs mane, pikta užklausa:

- Tai ko čia valkiojies naktimis?

Sutartam ženklui, nuimu kepurę ir pasakau:

- Labas rytas, ponas "Poliak"

aš esu iš Snabždiškių.

- Tai greit smuk į gričią, - buvo atsakymas. Antro paragavimo nelaukiau, - įėjau, o šeimininkas dar subaręs šunį išėkė paskui mane.

Pasirodo šeimininko būta labai kalbaus žmogaus, vos tik koją ikėlęs, nieko daugiau nesiklaudamas, pradėjo pasakoti visas jam žinomas naujienas. Ir tas pasakojimas buvo sklandus ir savotiškai idomus. Pasirodo, pereinantį naktį pas jį buvo atvyku-

si NKVD. Ieškojo kažkokio žmogaus, kuris, kaip sakė jie, neva buvo pabėgęs iš kalėjimo ir vakar buvo matytas einant pas jį. Šeimininkas manas, kad tai yra provokacija, kuria norima pabauginti jį, kad kartais ištikrųjų ką nors pastebėjęs nenuslėptų nuo jų, o tuoj praneštų sargybai. O jis ištikrųjų buvo pasienio sargybos agentas! Jis juokauja, - esą jis jaušiasis visiškai saugus: uoliai lanko visus komunistų mitingus, visur viešose vietose dedasi dideliu naujos santvarkos garbintoju ir, ištikrųjų, visų kaimynų yra laikomas nemažu rusų pataikūnu ir batlaižiu. Bet už tai, anot jo, šiandien galis būti labai naudingas savam kraštui, padėdamas rinkti žinias apie nekenčiamo priešo - rusų pajėgas, pasirengimus ir nuotakas. Jis, panašiai kaip ir aš savo abejojimuose prieš ištodamas į vokiečių žvalgybos tarnybą, mano kad jo darbas padės Lietuvai ir gal greičiau atsielsime savo tautai laisvę. Norėjau ir aš ką nors įterpti į jo kalbą, bet kalbūsis šeimininkas neleidžia man įsiterpti... o vieton to papasakojo kaip jis prieš porą dienų pamatęs savo kaimyną einantį jo laukais, tuojau nubėgo į NKVD būstinę ir apskundė! Ruseliai labai gy-rė jį už tą budrumą, o ištyrę reikalą nustatė, jog tai būta vietinio žmogaus ir viskas pasibaigė gražiuoju. Siaip gi, savaitės bėgyje po vieną ar daugiau žmonių perveda per sieną.

Pagaliau man nusibodo jo kalbos ir nors pats būdamas dar šiame darbe naujokas, bet "autoritetingai" patariau jam mažiau kalbėti tomis temomis, nes kartais ir sienos turinčios ausis... Bet kur tau! Jis tik nusijuokė iš mano pastabos ir tęsė toliau: esą sieną pereiti yra vienas juokas, tai kas kad ruseliai visas žemesnes vietas yra aptvėrę spygliuotomis vielomis ir raiti jodinėja dieną ir naktį. Esą, argi galima išsaugoti laisvės trokštantį žmogų, kuris ir didžiausias kalėjimo sienas perlipa ar pralaužia!

Keista, bet pastarieji jo teigimai ir tas tvirtas balso tembras bei pasitikėjimas savimi, man padarė gilaus įspūdžio. Net ir šiandien vis tebesinėšioju jo žodžius, o daugelyje mano atliktų žygių sunkiose valandose neretai prisimindavau tą man taip mažai žinomą lietuvį, kuris mokėjo tokia jėga perduoti savo tikėjimą ir laisvės jėgą.

Tik po geroko laiko pagaliau priėjome prie tiesioginių reikalų aptarimo. Jis išdėstė man labai smulkmeniškai pasienio padėti, sargybinių maršrutus, keitimosi laiką, skaičių ir įvairiausių spastus, kuriuos naudoja ruseliai. Mano misija pas jį buvo baigta. Buvo pats laikas susirūpinti poilsiu, nes visa naktelė jau buvo praėjusi nesumerkus akių. Jis mane nuvedė į klotimą ir užsiritęs už suprėsuotu ruginių šiaudų turėjau laukti sekančios nakties. Nors ir buvau visiškai nemiegojęs, bet gausybė patirtų įspūdžių bėgo mano akyse, kaip filmas neleidamas užmigti. Įkyri-

mintys lindo galvon: ar be-pavyks sugrįžti atgal, juk čia ties kiekviena pėda grėsia pavojus... Pagaliau gero-kai nuvargintas įvairiausių minčių, pradėjau snūduriuoti. Bet čia kaip tyčia, - žiūrėk suloja šuo ir aš vėl kaip zuikis budrus! Mano, matyti, buvo užmigta, nes kai pravėriau akis jau buvo tamsu.

Atsikėliau. Buvo man laikas tęsti pradėtą žygį. Atsargiai išėjau iš klojimo. Tyla, panaši kaip vakar, supo aplinką. Dar kiek pasidėjęs gryname ore, galutinai atsi-peikėju nuo nepakankamai iš-miegotos nakties sukkelto tin-gumo ir leidžiuosi pirmyn: uždavins - pasiekti Sešto-kų stotį.

Kelionė vyksta planingai ir be nuotykių. Nors naktis ir vėl tamsi, bet laisvai ei-ti pavojinga, nes rusai buvo aprūpinti naktiniais žiūro-nais, su kuriais net ir nak-ties metu gerokame nuotoly-je galima matyti žmogaus si-luetą. Laikais didžiausio atsargumo: kalnesnes vietas peršliaužiu, atvirose vieto-se darau perbėgimus ir kiek atsikviepiu kai pataikau ei-ti krūmais.

Jokių dokumentų prie savęs neturiu, taigi suėmimo atve-ju su manimi būtų trumpa kal-ba - kalėjimas, tardymai ir neaiškus galas.

Dabar jau turėčiau artėti prie vadinamosios "saugiosios zonos", kuri buvo tarp 8 ir 10 kilometrų nuo sienos. Čia irgi, žinau, yra išdėstyta sar-gybų linija. Įslenku į mišką ir juo einu iki pasiekio geležinkelio. Geležinkeliu ei-ti nesaugu, tad einu mišku ša-lia geležinkelio. Turėjau informaciją, kad geležinke-lio bėgiais patruliuoja sar-gybiniai, pėsti ir raiti. Tas pasitvirtino, nes savo kelio-nėje sutikau net du kartus tuos atėjūnus sargus. Ka-jie augojo, nežinau. Juk nuo tokių sargybų labai lengva apsisaugoti, nebent kur susė-stų, kaip slapukai.

Pradėda aušti. Savo kelio-nę turiu nutraukti, nes tokiu laiku pamatytas žmogus, aišku, sukeltų didelio įtarimo. Pa-sitraukiu kiek giliau į mišką ir susiradęs vietą po gra-žia eglutę, atsisėdu. Nutariu palaukti iki vidurdienio, ka-da bandysiu tęsti kelionę to-liau, mat tada keliaujantis žmogus jau nebekels tokio į-tarimo, nes tokių bus ir dau-giau bedirbančių laukuose.

Laikas slenka labai pama-žu ir nuobodžiai. Svelnus miško užesys maloniai liu-liuoja pavargusius nervus ir atrodo galėtum tuč tuojau užmigti. Spėju, kad Seštųjų geležinkelio stotis turėtų būti jau nebetoli, nors man apylinkės visiškai nepažis-tamos. Pagaliau sulaukiu 11 valandos ir pasijudinu nau-jam etapui kelionės. Atsar-giai išeinu į miško pakraš-tį ir pradėdu kelionę.

Anoje pusėje geležinkelio matau žmones betriusiančius laukuose. Malonu matyti sa-vus žmones, juk tai mano bro-

liai, kurie yra šiandien pas-merkoti rusiškai vergovei... Kaž kaip graudu... Savame kra-šte, kuris dar taip nesenai džiaugėsi laisve, štai eini kaip prasikaltėlis...

Jau matau ir Seštųjų gele-žinkelio stotį. Nebetoli ir mano sekantis sustojimo pun-ktas. Įsuku į smulkaus ūki-ninko P. kiemą, kur, pagal nu-rodymą, gavau drabužius ir persivilkęs nuėjau į stotį. Ten prisistačiau nurodytam asmeniui ir persimetę keliais

žodžiais nuėjome į miestelio valgyklą. Pavalgėm, paplepė-jome apie naujausius įvykius. Tuo mano bandomasis uždavins ir buvo baigtas. Artėjo laikas rengtis kelionei at-gal.

Jis mane palydėjo iš mies-telio ir čia atsisveikinau. Jau temo. Įslinkęs į mišką dar palaukiau iki galutinės sutemos ir tada pradėjau ke-lionę tais pačiais keliais atgal. Artėjau į vadinamą mirties zoną...

Reikia pasakyti, kad jau

buvo išsidirbusi taisyklė. Jų pereiti mirties zoną, ei-nant iš Vokietijos į Lietu-vą, buvo saugiausia nakties metu, gi einant iš Lietuvos į Vokietiją saugiausia būda-vo pabėgti dienos metu. Bet ką gi, - aš turėjau laikytis man duotų nurodymų ir šią pavojingą zoną pereiti nak-ties metu... Ir ji jau buvo čia pat...

Bus daugiau

Jaunųjų Moksleivių Ansamblio TĖVIŠKĖLĖ vaidinimas "Rūtų Darželis"
Foto- A. Gulbinsko

Vilnius Amerikiečio Akimis

New York Herald Tribune korespondentas Tom Lambert nesenai grįždamas iš Maskvos turėjo progos pamatyti Lietu-vą ir patirtus išpūdžius ap-rašė virš minėtame dienaršty.

VILNIUS - LIETUVA

Girdi, žiema Lietuvoje visa-da atneša drėgną ir tamsų pil-kumą ir dabar jau ji čia ge-rai išsitvirtinusi. Lietus ar-ba sniegas čia yra dažnas sve-čias.

Gražiame Vilniaus mieste žmonės apsimuturiavę nuo šal-čio. Virš Gedimino pilies ple-vesuoja komunistinės valsty-bės vėliava. Uniformuoti rau-donarmiečiai maišosi tarp lie-tuvių, bet atrodo, kad čia yra daugiau judrumo ir geros nuo-taikos negu Maskvoje.

Krautuvės skoningiau papuo-štos, bet prekės tokios pat kaip ir Maskvoje. Lietuviai sako, kad jų lentynos geriau pripildytos, bet tad, kai kurių prekių vis dar yra trūkumas.

NUOTAIKA IR APRANGA

Atvykusiems iš kitur svečiu-sunku spręsti apie gyventojų nuotaiką, nes jis turi daugiau sia kalbėtis su optimistiškai nusiteikusia komunistų pa-reigūnais. Šie pareigūnai iti-kinėja, jog komunistų tvarka, jei nėra mylima, tai bent jau

žmonių prisiimtina.

Žmonės gatvėje atrodo pakam-kamai apsirengę ir gal paval-gę, pripratę prie komunistinės tvarkos. Tačiau lietuviai vis dar tautiniai nusiteikę - už-rašas mokykloje primena moki-niams, kad tėvynės meilė turi būti pirmoji vietoj. Dar daug žmonių gatvės vadina jų senai-siais vardais, nežiūrint, kad komunistai tuos vardus senai jau pakeitė. Vienas komunis-tų redaktorius man paaiškino, kad tautiškas čia dabar reiškias "didžiavimasi sovie-tų tautomis". Nežinia kaip ten yra.

Lietuvos kultūrinis polius

pakrypo iš vakarų į Maskvą ir sunku išsivaizduoti kaip mažai čia yra žinoma apie anapus uždangos esantį pasaulį.

GATVIŲ VARDAI

Gatvių pavadinimai rusų ir lietuvių kalbomis. Taip pat abiem kalboms ir restoranuo-se valgių sąrašai ir kai ku-rie laikraščiai. Policija ne-šioja rusiško stiliaus uni-formas ir mokyklose vaikai turi mokytis šalia lietuvių ir rusų kalbą.

Pagrindinės Vilniaus aikš-tės pavadintos Lenino ir vie-no sovietų maršalo vardais.

- nukelta į 8 pusl.-

TV REPAIR SERVICE

ON ALL MAKES

VICTOR'S RADIO SERVICE

2318 West 50th Place

Savininkas V. OZECHASKAS

Telefonai:

PR 8 - 6932 ir GR 6-9324

CHICAGO SAVINGS TURTAS VIRŠ \$36.000.000.00. Visų taupytojų pi-nigai yra pilnai apdrausti per Ferialinės valdžios įstaigą. Visuomet išmo-kamas augštas dividendas. Perkantiems arba sŕarantiems namus pasko-los duodamos lengvosios sąlygoms. Taupytojams teikiama daug patarna-vimų nemokamai.

Kviečiame visus į vieną iš moderniškiausių įrengtų, Jūsų patogumui, finansinių įstaigų Chicagoje.

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

6245 So. Western Ave.

Tel. GROvehill 6-7575

Chicago, Illinois

ATDARA: Pirmadienį 12 iki 8, antradienį 9 iki 4, trečiądienį uždaryta visą dieną. Ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8, šeštadienį 9 iki 12:30 val.

REMKIME TUOS — KURIE SKELBIASI

TINKAMI RŪBAI DUODA
GERĄ SAVIJAUTĄ

RUDENIUI, ŽIEMAI
IR VISIEMS METŲ LAIKAMS:
Sportinių,
Darbinių ir
Išveiginių
Drabužių bei batų
Geriausias pasirinkimas
★ ★ ★

Nepaprastai puikių mar-
kinių, kaip išveiginių tai
ir sportinių

Didžiulis pasirinkimas

★ ★ ★

Visi mūsų pardavėjai
kalba lietuviškai.

Atėję kartu tėvas ir sūnus, abu ras puikiausius sau rūbus.

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais atdara ir vakarais iki 10 val.
Sekmadieniais nuo 10 val. ryto iki 4 val. vakaro.

NAUJIEMS KLIENTAMS ATIDARIUSIEMS PAS MŪS PIRKIMO
SĄSKAITĄ, DUODAMOS ĮVAIRIOS DOVANOS

H. SEIGAN

ROB. SKRYBELES, BATAI IR KITI REIKMENYS VYRAMS
IR JAUNUOLIAM

NAUJOJE VIETOJE

4630-32 South Ashland Ave. Tel. Yards 7-1272
CHICAGO 9, ILLINOIS

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ.
GAISRO, LIGONINĖS.

Specializuojosi ligoninės draudimais asmenims virš 60 metų amžiaus
Continental ir Prudential draudimo bendrovėse.

SEVERINAS KRUTULIS

2625 West 71 St. CHICAGO 29 ILL.

Telef. PR 6-2942 namų HEMlock 4-8297.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTURA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos —
asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kom-
panijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas patarnavimas ir informacija.
Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skambinkite,
rašykite, užeikite:

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue

Chicago 36, Illinois

Tel.: WALbrook 5-5671

ROOSEVELT
FURNITURE CO.

Savininkai:
BERTULIS
ir
RAUDONIS

Čia gaunami geriausi baldai,
televizijos ir radijo aparatai,
siuvamos mašinos, šaldytuvai
ir visi kiti namų apstatymui
reikalingi daiktai.

DUODAMA IŠSIMOKĖJIMUI
15 MĖNESIŲ

2310 West Roosevelt Road
Chicago 8, ILL.

Krautuve atidaryta
KIEKVIENĄ DIENĄ
Pirmadienį ir ketvirtadienį
iki 9:30 val. vakaro
Sekmadienį nuo 11 iki 4:30 p.p.

Atsišaukimas

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS
REIKALINGAS GREITOS PAGALBOS
1946 m. Vokietijoje pradėjau rinkti istorinę medžiagą. Pradžioje dirbau savo iniciatyva, paskiau Istorinės Medžiagos Rinkimo komisijos vardu. Surinktą medžiagą siunčiau į sv. Kazimiero Seserų Vienolyną saugojimui. Persikėles iš Vokietijos į Chicago pradėjau tvarkyti surinktą medžiagą ir rinkti iš viso pasaulio lietuvių. Patalpomis aprūpino minėtas Vienolynas, veltui duodamas dideli kambari, dalį inventorius ir aprūpindamas šviesa ir šiluma. Nuo 1948 m. šia veiklą rėmė VLIKas, iš ALTO jo reikalams skiriamu pinigais. Taip susidarė trys laikytojai-ramsčiai, reikalingi Archyvo veiklai. Įstaiga išsigijo patikėjimą ir smar-

kiai augo. Neilgai Archyvo laikytojai taip darniai dirbo. VLIKas pinigine parama nutraukė 1955 metais. 1956-57 metais parėmė JAV LB Centro Valdyba, vėliau Kultūros Fondas, o 1959 jau niekas nebesėlpė. Šiu metu pradžioje Vienolyno generalė viršininkė pranešė man, kad Archyvo užimtos patalpos reikalingos vienolyno reikalams ir kad Archyvas turi išsikraustyti. Likęs vienas, be piniginių paramos ir be patalpų, nesiryzau be visų pagalbų išspręsti susidariusią situaciją. Šia Archyvo būkle viešai pranešu viso pasaulio lietuviams ir prašau greitos pagalbos padėti surasti kitas patalpas ir piniginius paremti, kad galėčiau pasamdinti žmogų suregistravimui užsilikusios medžiagos, paruošimui pervežti, apmokėjimui persikraustymo išlaidoms ir nupirkimui 5

"LAISVOJI LIETUVA" TAIP PAT PAMINĖJO MIN.
B. K. BALUČIO SUKAKTĮ ATSPAUSDINDAMA RA-
ŠINĮ "A. VOLDEMARAS IR B. K. BALUTIS"...

"B. K. Balučio atsiminimuose kiek neskaniai atsiduoda ir paties
fizinio asmens - Voldemaro pavaizdavimas. Kam gi to viso reikėjo?
Argi kaltas žmogus, jei jis yra tgiu mažesnis už p. B.K. Balutį?
Ar kad jis turi didesnę galvą ir plačią krūtį? Arba kad jis elna
skersas, ne taip kaip p. B.K. Balutis? Taip, visi, pasirodo, turime
silpnų, turi jų ir p. B.K. Balutis." (Laisvoji Lietuva Nr. 25).

spintų. Ši įstaiga
yra visu lietuvių
nuosavybė, tad kiek-
vieną prašau pagal-
bėti kas kuo gali.

Adresas:

Pasaulio Lietuvių
Archyvas, 2601 West
Marquette Rd. Chica-
go 29, ILL.

Vincentas
Liulevičius

Prieš kiek laiko
DIRVA išidėjo viršuje
dedamą karikatūrą, kri-
tikuojančią LAISVOSIOS
LIETUVOS poziciją, iš-
reikštą pereitų metų
Nr. 25, liečiančią B alu-
čio atsiminimuose pa-
lietus asmenis, kurie
šiuo metu asmeniškai
negali gintis prieš
iškeltas insinuacijas
ir atsakyti atsimini-
mų autoriui, nes jie
yra mirę

Mūsų karikatūristas
DIRVAI atsako irgi ka-
rikatūra, užvardindamas
ją:

DIRVOS TRIJŲ AUKŠTŲ
MORALĖ.

MINER & MINER CONSULTING ENGINEERS, INC.

5598 SOUTH BROADWAY
IN LITTLETON, COLORADO

has immediate openings for ELECTRICAL ENGINEERS.
Real Project Experience Necessary. Utility background de-
sired and design experience in power lines, substations and
related work. Foreign assignment. U. S. citizenship re-
quired. -- Reply by air mail giving education, experience,
and other pertinent information.

Female Help

NURSES

SUPERVISOR and STAFF

Full or Part Time
Immediate opening in all areas
and specialties
New 316-Bed General Hospital
Excellent benefits
Advancement opportunities
Own transportation desirable
Apply Monday thru Sunday
9 A. M. to 4 P. M.

**LUTHERAN
GENERAL HOSPITAL**
1775 Dempster Street
Park Ridge

TAlcott 5-4434

MAIDS

Full or Part Time

New 316-Bed General Hospital
Excellent benefits
Advancement opportunities
Own transportation desirable
Apply Monday thru Sunday
9 A. M. to 4 P. M.

**LUTHERAN
GENERAL HOSPITAL**
1775 Dempster Street
Park Ridge

TAlcott 5-4434

DIETARY PERSONNEL

KITCHEN HELP
TRAY GIRLS
COUNTER GIRLS

Full or Part Time
Advancement Opportunities
EXCELLENT BENEFITS
316-BED NEW HOSPITAL
OWN TRANSP. DESIRABLE
APPLY MONDAY THRU FRIDAY
9 A.M. TO 4 P.M.

**LUTHERAN
GENERAL HOSPITAL**
1775 DEMPSTER ST.
PARK RIDGE

TAlcott 5-4434

NURSES

Asst. Directors
Supervisors Headnurses

OB — OR
& GENERAL

STAFF NURSES

FULL AND PART TIME
Advancement Opportunities
EXCELLENT BENEFITS
316-BED NEW HOSPITAL
APPLY MONDAY THRU FRIDAY
Own Transp. desirable
9 A.M. TO 4 P.M.

**LUTHERAN
GENERAL HOSPITAL**
1775 DEMPSTER ST.
PARK RIDGE

TAlcott 5-4434

Pranešimas

Aukštieji Pedagoginiai
Lituanistikos Kursai, ku-
rie nuo 1958 m. rugsėjo 27d.
veikia prie Čikagos Auk-
štesniosios Lituanistikos
Mokyklos, tos mokyklos Moky-
tojų Tarybos suorganizuoti
ir globojami, ketvirtąjį
darbo semestra pradeda kaip
savarankiška lituanistinio
švietimo istaiga, pavadinta
Pedagoginiu Lituanistikos
Institutu.

Kad Pedagoginis Lituanisti-
kos Institutas galėtų atlik-
ti platesnius gyvenamojo meto
jam statomus uždavinius, prie
Instituto yra planuojamas
ir neakivaizdinis einamųjų
dalykų dėstymas, o į šį
darbą, be jau išjungusio
aukštojo mokslo personalo,
pasirūpinta sutelkti visos
tremtyje esančios aukštojo
lituanistikos mokslo pajė-
gos. Neakivaizdinį dėstymą
organizuoti jau nuo ankščiau
APL kursų skatina tolimes-
nėse vietovėse gyvenantieji
lietuviai. Tuo reikalu lai-
škų yra gauta net iš Austr-
lijos.

Šiu mokslo metų antrasis
semestras Institute pra-
dedamas vasario 6 d. /Sėd-

tadieni/. Naujai istojan-
tieji klausytojai regis-
truojasi tą dieną Jaunimo
Centre nuo 9 val. 30 min.
kitu metu kreiptis šiuo
adresu: 7838 So. Green St.
Chicago 20, Ill. Tel.
VI-6-7624.

APL Kursų Vadovybė

Moksliskas, tiek mūsų pačių,
tiek kaimynų gerėjimą-pilnu-
tinį brendimą, ugdant kūno, pro-
to ir dvasios sveikatą, -ska-
tinantis

A L V U D O

Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdy-
mo Draugijos visiems be išim-
ties lietuviams veltui
teikiamas patarnavimas:

JAUNIMO CENTRE, kiekvieno
mėnesio pirmą nešventadieniš-
ką penktadienį 7v.30 min. vak.

P A S K A I T O S,
F I L M O S,
D I S K U S I J O S
K N Y G Y N A S.

Kviečiame Tamstą ateiti ir
draugus atsivesti vasario 5d.
sakytu laiku, nurodytoje vietoj
išklausymui bei pamatymui sek-
čios programos:

Punktualiai 7v.30 min. fil-
mas: RUBAI IR ŽMOGUS, LINIJOS
IR PROPORCIJOS.

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

Automobilių Taisydas

Lyginir as, dažymas, taisomi ir reguliuojami
(tune up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t.
Alyva, baterijos ir padangos. — Taip pat mano
garaže perkamus duslintuvus įdedu veltui.

Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirb-
tuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Sekmadieniais uždaryta.

M. ČESAS

2423 West 59 St.

Tel. GR 6-9136

TEVISKES jaunųjų ansamblio, vadovaujamas
muziko F. Strolio, savo pastarajame pastatyme
RUTU DARZELIS.

Foto-A. Gulbinskas

Gardžiausia duona — bulkutės — sausainiai — tortai

BRUNO KEPYKLOJE

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duoną
Visad Zydi Kaip Aguona!

SAV. BRUNO MACIANSKAS,
3339 South Lituanica Avenue
CLiffside 4-6376
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat
siunčiame į visus artimuosius miestus

KEPA
LIETUVISKĄ
DUONĄ

10 minučių garsinis filmas
GERI PAPROČIAI PRIE STALO.
Sekantis filmas- PARUOSIMAS
VALGIO.

PASKAITA + Med. dr. Jonas
ADOMAVICIUS.

Po paskaitos diskusijos.
Atneškit

pasiskolintas ir pasiskolin-
kit dar neskaitytas knygas!
ALVUDO VALDYBA

DĖMESIO!

Buvusi Braunšveigo gimnazi-
ja Vokietijoje išleido kele-
tą abiturientų laidų, praslin-
kus 15 metų nuo pirmos laidos
išleidimo ir 10 metų nuo gim-
nazijos uždarymo, inciatorių
grupę susidariusi iš buv. moky-
tojų ir mokinių planuoja suk-
ti suvažiavimą buvusių mokyto-
jų, tą gimnaziją baigusių ir
ją lankiusių mokinių.

Artimoje ateityje tas suva-
žiavimas įvyks Čikagoje. Dau-
giau ir platesnės informaci-
jos bus vėliau. Suinteresuo-
ti prašomi kreiptis į
Reginą Vaitkevičienę
2113 So 49 Court, CICERO 50.
ILL. Telef. — TO 3-8609

Needed at once New Hospital
in Park Ridge, Ill.

LAB TECHNICIANS

Full or Part Time
Excellent Benefits
316-Bed New Hospital
Apply Monday thru Friday
9 A.M. to 4 P.M.

**Lutheran
General Hospital**
1775 DEMPSTER ST.
PARK RIDGE, ILL.
TAlcott 5-4434

PATS
LAIKAS PRATĖSTI PRENU-
MERATA!

Lithuanian
Newspaper
911 W. 32 St.
Chicago 8, Ill.

Laisvoji Lietuva

TORONTAS

Toronto, Kanadoje, Lietuvos Nepriklausomybės Talkos Valdyba š/m vasario 13 dieną Lietuvių Namuose rengia Vasario 16 d. minėjimą. Pagrindiniu kalbėtoju bus A.J.Kaulėnas iš Čikagos

- Vasario 20 d. Niagaros pusiasalyje Welland ir St. Catharines LB Apylinkių valdybos rengia VASARIO 16 minėjimą. Programoje trumpas LB Kanados Krašto valdybos pirm. S. Kęsgailos žodis ir prof. B. Sruogos parašyta, B. Pukelevičiūtės režisuota MILŽINO PAUNKSMĖ. Po to šokiai. Minėjimas rengiamas Merritton Community Centre Hall.

LIETUVA AMERIKIEČIO AKIMIS - atkelta iš 5 psl. -

Pagrindinė gatvė vadinasi Stalino prospektu ir dauguma naujų pastatų didelių namų yra panašūs į Maskvos, rytinio Berlyno ar Pjongyang pastatus, visai nesiderina su grakščiais renesanso ar baroko pastatais.

S P A U D A

Knygynuose knygos daugiausia rusų kalba, šiek tiek yra ir lietuviškų knygų - vertimai iš Dickenso, O. Henry Dreiser ir kitų. Yra ir lietuvių autorių. Beto Vilniuje jaušiamas ir kita įtaka. Daug gyventojų, kurie užaugo šiame mieste kada jis buvo lenkų valdomas, skaito lenkų laikraščius ir žurnalus, kurie Vakarų pasaulio žinias ir pačius vakarus perduoda truputi kitokioje šviesoje, negu čia parduodami Maskvos laikraščiai.

KAVINĖ

Nauja Neringos kavinė čia visų mielai sutikta ypatingai dėl to, kad neseniai buvo Izvestijos kritikuota. Sovietų propagandos organas puolė ją kaip per daug puošnią ir

brangiai pastatytą. Kaip vienas lietuvis išsireiškė: "didysis brolis pavydi". Neringos vidus primena Amerikos pakelės restoraną. Maistas neblogas. Žmonių visada pilna, kuriems įdomu pasižiūrėti kas čia sukėlė Izvestijos pasipiktinimą.

GAMYBA IR NAMŲ STATYBA

Komunistai prisipažįsta, kad jie turi Vilniuje aktualių problemų. Tai septynmečio plano išpildymas, daug pramonės gaminių pagaminimas, fabrikų ir šiaip gyvenamųjų namų statyba. Esą karo metu buvo sunaikinta iki 40% miesto pastatų. Pramonės pastatai dalinai buvo atstatyti pirmaisiais pokario metais. Kai kurie seni namai buvo atnaujinti, bet nežiūrint ir naujų namų mieste vis dar yra butų trūkumas.

Komunistai giriiasi pakėlę pramonę taip pat ir žemės ūkio našumą.

RELIGIJA BUJOJA

Nežiūrint kad komunistinė valdžia yra nusistačiusi prieš religiją, bet ji vis dar čia bujoja. Dešimt ar dvylika bažnyčių iš trisdešimties trijų dar yra atidarytos. Taip viena sinagoga, kurios vokiečiai nespėjo sunaikinti. Kitos bažnyčios yra uždarytos arba paverstos į muziejus, pav. Katedra, šv. Mykolo bažnyčia naudojama statomos medžiagos parodai.

Katalikai yra pamaldūs ir kiekvieną dieną atsiklaupia ant šaligatvio pasimelsti prie Aušros Vartų Marijos paveikslo.

Komunistai yra isitikinė, kad religija bus užgniaužta. Vienas partijos narys pabrėžė man: "Mes prieš religiją kovojame dar tik keli metai."

J. Mjškis.

Čikagiečių Pauliaus ir Elenos Leonų vaikai Čikagos Midway areodrome apklausinėjami spaudos, radijo ir televizijos reporterių. Nuotraukoje matyti Regina Leonaitė, Paulius Leonas ir Tomas Leonas.

Foto- Edv. Sulaitis

CHICAGOS LIETUVIŲ SKAUTAMS REMTI DRAUGIJA

Garsioji Čikagoje Kaziuko mūgė šiais metais įvyks vasario 28 dieną Jaunimo Namuose. Kaip ir visada, ją rengia Skautams Remti draugija, kuriai pirmininkauja energingas visuomenininkas dr. S. Biežis.

Mūgė žada būti labai įvairi ir turtinga savo gaminiais. Draugija ta proga daro loteriją, kurios pelnas bus skirtas nuolatinei skautų stovyklai Michigano valstijoje patobulinti.

Loterijoje bus:

DOVANOS ir DOVANŲ AUKOTOJAI

KILNOJAMA TELEVIZIJA, Admiral "Thinman 17"

Vėliausias modelis. Aukų Mutual Federal Savings, 2202 W. Cermak Road, Chicago, ILL. J.J. Kazanauskas, Prezidentas.

DIDELIS PAVEIKSLAS

Aukų dailininkas A. Rukštelė.

(laimėtojas pasirenka vieną iš trijų)

RAŠOMOJI MAŠINĖLĖ

Naujausios vokiskos gamybos "Tippra Roy". Aukų J. Karvelis, 3322 S. Halsted St. Chicago, ILL.

STALO LEMPOS

Didelės ir labai puošnios salioninės stalo lempos. Aukų lietuvių baldų įstaiga - Furniture Center, Inc., 3222-26 S. Halsted St., Chicago, ILL.

VIENA SAVAITĖ ATOSTOGŲ

Vienam asmeniui puošnioje vasarvietėje Tabor Farm, Mich. Aukų šios vasarvietės savininkas Juozas Bachunas.

KIŠENINIS RADIO APARATAS (TRANSISTOR)

Vėliausias modelis Zenith-500. Skiria Skautams Remti Draugija.

JAV BONAS \$50 vertės

Aukų Dr. S. Biežis, Lietuvių Skautams Remti Draugijos pirmininkas.

Dainava Detroite

Sausio 30 dieną Dainavos kolektyvas su J. Ignatonio veikalu VESTUVĖS gas troliavo Detroite. Spektaklį žiūrėjo virš 2.000 asmenų. Sekančios Dainavos gastro-

lės - Clevelande bus gegužės 7 dieną, tuoj po naktinio pasistymo Čikagoje - balandžio 24 dienos.

Anglija

NOTTINGHAM

- Nottinghamo LAS skyrius pravedė rinkliavą Vasario 16 dienos gimnazijai.

- Per 1959 metus skyrius išplatino 343 laikraščių egzempliorius.

- Skyriaus narys P. Grokauskas serga ir guli ligoninėje.

- Skyriaus sekretorius H. Gasperas nusipirko naują automobilį su kuriuo žada pristatyti karštus blynus į rengiamą blynų balių.

- Skyriaus 7 nariai skaito Laisvąją Lietuvą ir visi prenumeruoja Tėvų Žemę.

Korsp.

KARYS

916 WILLOUGHBY AVE.,

BROOKLYN 21, N. Y. U.S.A.

Metams - \$ 6.

Aukšt. Lituanistikos Mokyklos Čikagoje neseniai įvykusio vakaro meninės programos dalyviai /dalis/ su stoviniu dešinėje muziku F. Strolia, kuris pravedė visą muzikinę vakaro programą. Tautinius šokius parengė L. Brazdienė.

Foto-A. Gulbinsko